

Den Haag, 17 september 2021

Aan de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

CC: Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Vaste Kamercommissies BHOS en LNV

Betreft: verzoek om inzet voor betere inclusie van boerenorganisaties en NGOs bij UN Food Systems Summit op 23 september en in verdere VN voedselbesluitvorming.

Geachte Minister de Bruijn,

Graag vragen we vriendelijk om uw aandacht voor het volgende.

Hervorming van het voedselsysteem is nú noodzakelijk. Het aantal mensen met chronische honger is in 2020 met een geschatte 118 miljoen toegenomen tot 768 miljoen mensen¹. Wereldwijd kunnen 3 miljard mensen zich geen voedzaam dieet veroorloven², wat onder andere resulteert in ondergewicht, overgewicht en obesitas. Tel daar de gevolgen van COVID-19, klimaatverandering en de achteruitgang van biodiversiteit - door weinig duurzame landbouwpraktijken en ontbossing - bij op en het totaalpakket vormt een existentiële bedreiging voor ons allemaal.

Op 23 september a.s. bespreken VN lidstaten deze zaken tijdens de UN Food Systems Summit (FSS) in New York. Om de kansen die de Summit biedt om het voedselsysteem daadwerkelijk te hervormen ten volste te benutten, moeten breed gedragen zorgen over het democratisch tekort en de invulling van de FSS worden geadresseerd. Wij, de ondertekenende organisaties, delen deze zorgen die eerder door maatschappelijke organisaties³, de VN Rapporteur op het recht op voedsel⁴, wetenschappers⁵ en andere actoren⁶ zijn geuit. Concreet zijn wij van mening dat het VN Committee on World Food Security (CFS) als het aangewezen VN forum voor voedselbesluitvorming het mandaat moet krijgen uitkomsten van de Summit te beoordelen en uit te werken. Ook moeten de uitkomsten van de Summit langs de mensenrechtenmeetlat worden gelegd, en het recht op voedsel en een bredere mensenrechtenbenadering het uitgangspunt zijn in het maken van toekomstig voedselbeleid. Daarnaast vinden we dat de grondoorzaken van honger, armoede en de bijdrage van ons voedselsysteem aan klimaatverandering en biodiversiteitsverlies moeten worden aangepakt, net als de machtsconcentratie in wereldwijde voedselmarkten⁷ en de bovenmatige invloed van een klein

¹ Zie FAO (2021): [The State of Food Security and Nutrition in the World 2021](#)

² idem

³Zie [CSOs Letter on UN Food Systems Summit - International Planning Committee for Food Sovereignty \(IPC\)](#); de [Open Call for Civil Society and Indigenous Peoples' Engagement to respond to the UN Food Systems Summit - CSM \(csm4cfs.org\)](#) en opinie in NRC (18 juli 2021): [Geef de regie terug aan de boeren, bij hen zit de verandering](#)

⁴Zie [Open letter by the UN Food Rapporteur to Agnes Kalibata Special Envoy of the UN Secretary-General | Quota Media](#); [The UN Food Systems Summit: How Not to Respond to the Urgency of Reform](#) Michael Fakhri, Hilal Elver and Olivier De Schutter | ; en Policy Brief of the Special Rapporteur on the Rights to Food (August 2021): [Last chance to make the Food Systems Summit truly a "people's summit"](#)

⁵ Zie [Open letter to policy makers: No new science-policy interface for food systems](#)

⁶ Zie de [speech van Jeffrey Sachs](#) tijdens de UN Food Systems Pre-Summit

⁷ In bijna elk segment van de mondiale voedselproductie/-verwerkingsmarkt domineren vier partijen minstens 40% van de markt. Zie ook: Waterson, Michael, 2017. "Philip H. Howard, 2016, Concentration and Power in the Food System: Who controls what we eat?," Review of Agricultural, Food and Environmental Studies, Institut National de la Recherche Agronomique (INRA), vol. 98(3), March.

aantal multinationale bedrijven op publieke besluitvorming. Nederland kan daar een belangrijke rol in spelen.

Op dinsdag 14 september 2021 sprak u met de Vaste Commissie van Buitenlandse Zaken over de Nederlandse inzet voor de FSS. U noemde daar de samenwerking tussen de overheid, wetenschap en private partijen om zo duurzame voedselsystemen te realiseren. Graag zouden wij een belangrijke actor toevoegen aan deze trilaterale samenwerking: maatschappelijke organisaties. In deze brief lichten we onze zorgen verder toe en dragen we ideeën aan die de transitie naar een duurzamer voedselsysteem kunnen helpen versnellen.

Wij vragen de Nederlandse overheid met klem om haar internationale invloed voor deze transitie aan te wenden, en zich in te zetten voor gelijkwaardige, inclusieve en effectieve mondiale voedselbesluitvorming, om de Sustainable Development Goals (SDGs) te behalen. De FSS biedt een goede mogelijkheid daartoe.

1. Verbeter legitimiteit, transparantie- en verantwoordingsmechanismen in voedselbesluitvorming

Het initiatief van VN Secretaris Generaal António Guterres om een wereldwijde top te organiseren over voedselsystemen werd in eerste instantie breed gedragen. Echter, vanaf het begin was het onduidelijk wat het precieze mandaat van de Summit was en hoe besluitvormings- en inspraakprocessen rondom agendavorming eruit zouden zien. Hoewel zorgen over het gebrek aan transparantie, en verantwoordings- en belangenverstrengelingsmechanismen op meerdere momenten door o.a. maatschappelijke organisaties⁸ en de VN Rapporteur op het Recht tot Voedsel⁹ kenbaar zijn gemaakt, heeft het FSS Secretariaat deze tot nog toe onvoldoende geadresseerd. Dit, in combinatie met de grote invloed van het internationale bedrijfsleven op de invulling van de Summit heeft het draagvlak onder NGOs, CSOs, CBOs, andere *grassroots organisations* voor de top doen afnemen. Hun stem ontbrak bij de Food Systems Pre-Summit eerder dit jaar. Vele belanghebbenden besloten de top te boycotten omdat de eerder aangekaarte problemen niet werden opgelost en niet duidelijk werd gemaakt hoe hun input de agenda en resultaten van de (Pre-)Summit kon beïnvloeden. Eind juli organiseerde het Civil Society Mechanisme (CSM) van de CFS als alternatief op de Pre-Summit de People's Counter Mobilization to Transform Corporate Food Systems. Hieraan namen 9000 vertegenwoordigers van kleinschalige boerenorganisaties, inheemse volkeren en andere burgers uit met name ontwikkelingslanden deel om hún perspectief op de voedselcrisis te bespreken. Deze alternatieve top bewijst dat een inclusieve Summit wel degelijk mogelijk is en toont dat de FSS alleen op papier een 'people's Summit' is.

Wat is nodig?

Het gebrek aan gelijkwaardigheid, inclusie en transparantie in de totstandkoming van de Food Systems Summit heeft geleid tot erosie van het vertrouwen in multilaterale (voedsel)besluitvorming. Om het vertrouwen te herstellen roepen we de Nederlandse overheid als een van de drijvende krachten achter de Summit op zich ervoor in te spannen dat:

- De CFS – het aangewezen en meest inclusieve VN forum voor voedselbesluitvorming - het mandaat krijgt om uitkomsten van de Summit, en daaruit voortvloeiende prioriteiten te beoordelen en verder uit te werken. Daarnaast is het van belang dat lidstaten bestaande VN instanties voor voedselbesluitvorming, zoals het CFS zelf en het daaraan gelieerde High-Level Panel of Experts (HLPE) verder ondubbelzinnig erkennen, steunen en versterken als centraal multilateraal forum voor voedselbesluitvorming, om de daad- en slagkracht van deze instanties te vergroten.
- Tekortkomingen van (het sterk door Nederland gepromote) model van mustistakeholder samenwerking in voedselsystemen worden geadresseerd. Hoewel deze vorm van consensus- en besluitvorming – met de Summit als illustratief voorbeeld - ruimte biedt aan een breder pallet aan perspectieven en stemmen,

⁸ Zie voetnoot 3

⁹ Zie voetnoot 4

kunnen gebrekkige transparantie en inclusie van ondervertegenwoordigde groepen en de reproductie van ongelijke machtsverhoudingen¹⁰ een risico vormen voor gelijkwaardige besluitvorming. Nederland moet zich sterk maken voor meer betekenisvolle deelname van maatschappelijke bewegingen aan multilaterale Voedselbesluitvorming. Uitkomsten van gehouden en toekomstige *National Food System Dialogues* moeten op nationaal niveau door alle belanghebbende actoren, inclusief maatschappelijke organisaties, geaccordeerd worden.

- Er volledige transparantie wordt verschaft over investeringen in en deelname van Nederland aan de Coalitions of Action en de wijze waarop bedrijven deelnemen aan deze Coalitions. Door belangenverstrengelings- en verantwoordingsmechanismen aan te scherpen kan een gebalanceerde input vanuit verschillende sectoren en perspectieven worden gegarandeerd.

2. Pak grondoorzaken van honger, ondervoeding, klimaatverandering en biodiversiteitsverlies aan

De nadruk op hoogtechnologische productieverhoging en *market-based solutions* die in de Summit's verschillende *Action Tracks* naar voren komt, toont een onvolledige probleemanalyse. De wereld produceert momenteel genoeg om ruim 10 miljard monden te voeden¹¹. De uitdaging is niet om méér voedsel te produceren, maar om voedsel te produceren op een regeneratieve en inclusieve manier, én de toegang tot goed en voldoende voedsel beter en eerlijker te organiseren. Hoe en waar voedselproductie plaatsvindt, door wie, en wie de meeste voordelen geniet (en wie de nadelen) van de huidige manier van voedselproductie, -verwerking en -handel, moet centraal staan in probleem- en vraagstelling van de FSS en binnen multilaterale voedselsysteembesluitvorming.

Wat is nodig?

Kleinschalige boeren en boerinnen produceren wereldwijd 70% van het geconsumeerde voedsel, 80% van de wereldwijde biodiversiteit op land wordt met succes beschermd en beheerd door inheemse volkeren. De uitkomsten van de Summit moeten daarom ook gericht zijn op het ondersteunen en versterken van de positie van deze groepen, ten behoeve van voedselzekerheid, klimaat en biodiversiteit. De Summit moet zodoende leiden tot het centraal stellen van het recht op voedsel en een brede mensenrechtenbenadering in toekomstige voedselbesluitvorming.

- We roepen de Nederlandse overheid op te focussen op mensenrechten, agroecologie en belangrijke thema's zoals gelijkheid, empowerment en transparantie, door dit actief te benoemen in de Nederlandse bijdrage tijdens de Summit, en zich aan te sluiten bij Coalitions of Action die zich hiervoor inzetten. Naast de Coalities die de Nederlandse overheid al steunt of voornemens is te steunen, roepen wij de overheid op zich, als lid van de FAO Group of Friends of Agroecology, aan te sluiten bij de Coalition on Agroecology and Regenerative Agriculture.
- De transitie van ons voedselsysteem vraagt om ontwikkeling en gebruik van kennis, technologie en innovatie met en voor boeren en ten dienste van ecologische processen die voedselproductie ondersteunen. Dat betekent dat de Summit's *Scientific Group*, en VN voedselbesluitvormingsorganen een bredere definitie van wetenschap en kennis moeten omarmen als grondslag voor beleid. Wetenschap en kennis vergaard buiten de muren van wetenschappelijke instituten, zoals kennis die boeren zelf opdoen in het veld, en kennis van inheemse volkeren moet worden meegenomen als basis voor voedselbeleid. Dit geldt ook voor andere wetenschappelijke disciplines die zich meer richten op de sociale, culturele en politieke aspecten van voedselsystemen en nu onvoldoende vertegenwoordigd zijn in de *Scientific Group*.
- We roepen de Nederlandse overheid op de hier bestaande innovatiekracht en landbouwkennis aan te wenden ten dienste van en in samenwerking met boeren om de ontwikkeling van agroecologische landbouw te ondersteunen, zowel in klein- als grootschalige landbouwsystemen. Ervaringen vanuit de Farm of the Future van de WUR kunnen hierbij een inspirerend voorbeeld zijn.

¹⁰Zie HLPE (2018): Multi-stakeholder partnerships finance and improve food security and nutrition in the framework of the 2030 Agenda. A report by The High Level Panel of Experts (HLPE) on Food Security and Nutrition, June 2018

¹¹Zie Holt-Giménez, Eric & Shattuck, Annie & Altieri, Miguel & Herren, Hans & Gliessman, Steve. (2012). We Already Grow Enough Food for 10 Billion People ... and Still Can't End Hunger. Journal of Sustainable Agriculture - J SUSTAINABLE AGR. 36. 595-598.

Tenslotte: voedsel is een mensenrecht, geen handelswaar

Om de honger-, landbouw-, voedsel-, biodiversiteits-, landdegradatie- en klimaatcrises in samenhang aan te pakken is het noodzakelijk internationaal en multisectorieel samen te werken en alle relevante maatschappelijke partijen, groot en klein, te betrekken. Om ervoor te zorgen dat de uitkomsten van de Summit ook daadwerkelijk aansluiten bij de behoeften van de groepen die een zo cruciale rol vervullen in een duurzame voedselvoorziening én het hardst geraakt worden door deze crises – met name kleinschalige boeren- en inheemse gemeenschappen in ontwikkelingslanden – is het zaak hen op een inclusieve en effectieve manier bij besluitvormingsprocessen te betrekken. Alleen dan kan deze Summit, en bredere toekomstige multilaterale voedselbesluitvorming een effectieve bijdrage leveren aan de noodzakelijke transitie naar een duurzaam voedselsysteem, ten behoeve van mensen, natuur en klimaat. Voedsel is uiteindelijk meer dan handelswaar: het is een mensenrecht. Wij vragen de Nederlandse overheid dit belangrijke verschil tijdens de Food Systems Summit en in andere VN fora te bepleiten en het Nederlandse landbouw en voedselzekerheidsbeleid daarop aan te scherpen.

Met hartelijke groet,

Daniëlle Hirsch, directeur Both ENDS

Marit Maij, directeur/bestuurder ActionAid Nederland

Kees Zevenbergen, CEO Cordaid

Evelijne Bruning, directeur The Hunger Project

Joke Le Poole, directeur Max Foundation, ook namens Right2Grow

Michiel Servaes, algemeen directeur Oxfam Novib

